

Idéskiss - Ungas inflytande i allmänförbundet

Inledning

Detta underlag syftar till att ge en bild av förutsättningarna för unga medlemmar att få sin röst hörd i främst allmänförbundet.

Varför är ungas inflytande och makt viktigt?

Utredningen vilar på flera direktiv från rörelsen. Ett av dem lyder:

”Skapa förutsättningar för barns och ungas demokratiska inflytande och ungas möjlighet att vara med och leda organisationen”

För att skapa en organisation där barn, unga och äldre verkar tillsammans behöver vi erkänna att barn och unga missgynnas när makt och inflytande ska fördelas. För att vi ska lyckas med vårt ändamål måste vi jobba nära varandra och över generationsgränser men också låta unga ha separatistiska rum.

Unga är framtiden för rörelsen men unga är också här och nu. I förslagen finns pusselbitar som är mer formella (stadgar och styrdokument) men vi vet också redan på förhand att de stora förändringarna som behöver ske är i kulturen, vilket gör att arbetet med ungas inflytande och makt aldrig kan stanna av och är allas ansvar - såväl barns och ungas som äldres. Varje tid har sin generation unga som behöver få ta plats och få utlopp för sitt engagemang för att forma och formas av rörelsen. Detta kräver tålamod, tillit och en stor kunskapssatsning på hur vi lyckas med att skapa en intergenerationell organisation, där alla oavsett ålder har sitt medlemskap.

Ramverk för att hantera ungas inflytande

Ramverket nedan är därför skapat för att ge hela projektet ett ramverk att förhålla sig till när vi pratar om ungas inflytande.

Ramverk: Verktyg och metoder för att möjliggöra ungas inflytande

Ungas inflytande skapas genom en mängd olika insatser och upplägg. Vissa upplägg motverkar dessutom varandra. Till exempel om man skapar en självständig ungdomsorganisation i en egen juridisk person, så riskerar man att minska inflytandet över den stora mängden resurser och i slutändan få ett mindre faktiskt inflytande. Det är viktigt att titta på en mängd olika insatser och upplägg och sätta samman det ”paket” som skapar ett ändamålsenligt inflytande på totalen.

För detta har vi tagit fram en lista med insatser och upplägg utifrån fem kategorier eller typer av inflytande.

1. Ändamålet och uppdraget

Med denna typ av inflytande avses att vi i våra stadgar fastställer ungas roll i rörelsen eller förtydligar hur ungas inflytande är avgörande för oss i såväl ändamålet (varför vi finns) och uppdraget (vad vi gör).

2. Kunskap, förmåga och förutsättningar

Här avses att skapa insatser som ger unga både kunskaper och förmåga för att alls kunna utöva inflytande genom andra kategorier. Om man t.ex. getts ett formellt inflytande på kongress eller i styrelseuppdrag så måste det ju också vara möjligt att delta i praktiken. Då behöver man ha utvecklat förmågan att använda sin röst, ha vissa grundläggande kunskaper i exempelvis ekonomi, styrning, organisation, juridik. Här samlas också sådana insatser och åtgärder som ställer krav på våra underlag – alltså hur ett underlag för beslut ska se ut, stöd för att ta till sig ett underlag m.m. Även transparens och tillgänglighet – alltså att kunna titta på tidigare protokoll, beslut, utredningar m.m. för att förbereda sig inför ett möte.

3. Verksamhetsstyrning och operativ kraft

I denna kategori ligger insatser och åtgärder som gör att unga har inflytande över operativa resurser (t.ex. personal) men också inflytande över verksamhetens styrning i övrigt. Här ligger också sådana insatser som innebär att det krävs samråd eller remiss särskilt riktade till unga i organisationen. Detta gör att unga som har formellt inflytande inte behöver bära bördan av att vara alla ungas röst, vilket lätt blir fallet om man fokuserar enbart på formell styrning.

4. Formellt inflytande

Formellt inflytande kan ges i formella forum som t.ex. kongress, de olika styrelserna m.m. Det kan gälla att vi har krav på ombud till kongress, viktade röster, eller dedikerade platser i rörelsens beslutande organ. Här kan man skapa inflytande på många olika sätt, men det är ett något trögrörligt sätt att skapa inflytande eftersom det i regel kräver stadgebestämmelser.

5. Pengar

I denna kategori finns insatser och upplägg som gör att unga styr över pengar som resurs.

Ungas inflytande och makt

Utifrån ramverket har projektet arbetat med en särskild arbetsgrupp för ungas inflytande som lyft behov, idéer och förslag under varje rubrik. Dessa förslag har sedan bearbetats av projektgruppen, styrgruppen och alla fyra förbundsstyrelser.

Nedan presenteras alla förslag under respektive rubrik kortfattat. Samtliga förslag står samtliga fyra förbundsstyrelser bakom.

1. Ändamålet och uppdraget

Barn och ungas roll i rörelsen är viktigt. Detta ska avspeglas i alla strategiska processer.

- Stadgarna tydliggör att organisationen är för barn, unga och vuxna. Läs förslaget i dokumentet *“Förslag stadgar allmänförbundet”*.

- Allmänförbundet får i uppdrag att i den årliga hållbarhetsrapporten särskilt kommentera hur allmänförbundet lever upp till ungas inflytande med fokus på:
 - Barn och unga som en särskilt utpekad grupp som ska ha inflytande och makt i organisationen
 - Skapa förutsättningar för hållbara lustfyllda ideella engagemang
 - Inkludering av andra grupper inom organisationen vars engagemang och röst inte görs lika synlig i den rådande organisationskulturen och strukturen som råder- personer med funktionsnedsättning, annan etnisk bakgrund och annan religiös tro än normen
 - Ansvar för ekonomisk hållbarhet för att kunna nå våra mål ovan

2. Kunskap, förmåga och förutsättningar

Unga behöver förutsättningar för att kunna utöva inflytande och makt men för att skapa en intergenerationell organisation, där alla generationer möts, behöver alla oavsett ålder stärkas i frågor kring demokrati och inflytande.

- En stor insats med folkbildning i demokratikunskaper krävs för att möjliggöra ungas inflytande och makt. Kontakter med NBV, Tollare och Wendelsberg tas redan under 2024 i frågan genom projektet och arbetsgruppen för ungas inflytande för att inleda en dialog om hur detta skulle kunna börja ta form.
- Inkluderande möten på högsta beslutande nivå är avgörande. I samband med riksmötet ska ombudsskolor hållas, talarstatistik föras och analyseras, handlingarna bearbetas för att nå en hög grad av begriplighet, och förmöten för unga ska hållas.
- I den årliga hållbarhetsrapporten ska man särskilt följa upp hur unga behöver få tillgång till rörelsens lokaler, lokalt och regionalt.

3. Verksamhetsstyrning och operativ kraft

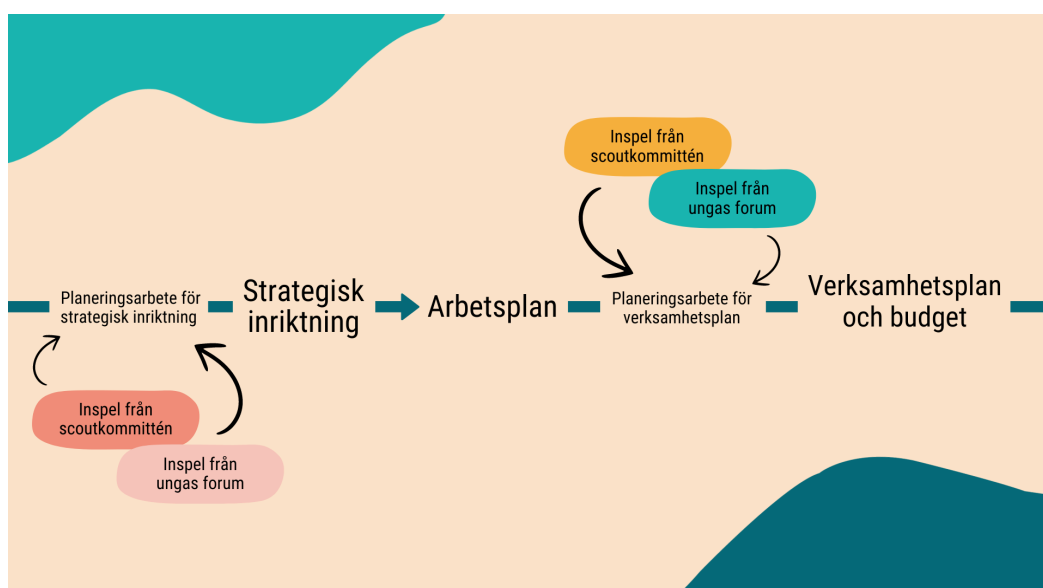
Verksamhetsstyrning handlar om vad som sker mellan de formella besluten. Det är tydligt att det är viktigt för unga att utöva inflytande över verksamhetsstyrning och den operativa delen av rörelsen, det som ligger medlemmen närmast.

- Inom ramen för det fortsatta arbetet tillgodose att unga fortsätter att kunna utöva inflytande i föreningar och distrikt.
- All personal behöver stärkas i frågor kring ungas verksamhet och förutsättningar

- En första strategi för allmänförbundet skapas av de nuvarande fyra strategierna (hur ser varje organisation att deras ändamål uppfylls). I en process att revidera den sammanslagna strategin ta hänsyn till ungas inflytande åtminstone inom följande:
 - På frågor där "unga" ska vara ett helt eget perspektiv
 - Ungas perspektiv på påverkansarbetet
 - Ungas särskilda bidrag i påverkansarbetet
 - Alkoholnormen hos unga och den unga nyktra rösten
 - På frågor där unga behöver särskilda resurser
 - Att man som ung i en medlemsorganisation har behov av bildning och stöd
 - På verksamhet som riktar sig till unga
 - Verksamhet som riktar sig till barn och unga beskrivs på samma sätt som annan verksamhet med särskilda metoder, stöd i verksamheten och målgrupper, med fokus på att tillgodose deras unika behov.

Den "nya" strategin kommer alltså att beredas och beslutas först längre fram.

- Riksmötet antar en strategisk inriktning. Allmänförbundet ska genomföra samtalsforum för unga i anslutning till att strategisk inriktning, verksamhetsplan & budget ska bearbetas och följas upp.
 - Forumet utgörs av unga förtroendevalda mellan 13-25 år.
 - Det genomförs åtminstone årligen och kallas till av förbundsstyrelsen
 - Forumet bör fungera som en remissinstans i frågor där "unga" ska vara ett helt eget perspektiv, på frågor där unga behöver särskilda resurser och på verksamhet som riktar sig till unga.

-
- Förbundsstyrelsen för allmänförbundet får i uppdrag att skyndsamt efter extra kongressen i november 2024 sätta samman en utvärderingsgrupp, som i samarbete med revisorerna, följer upp tagna beslut kring ungas inflytande och levererar löpande analyser till förbundsstyrelsen samt till kommande tre ordinarie riksmöten.

4. Formellt inflytande

Formellt inflytande är viktigt för unga. Vi har bedömt det nödvändigt att viga platser särskilt för unga för att skapa möjlighet för unga att få reellt inflytande i formella organ. En genomgående tråd är ”25 under 25” som innebär att 25 procent ska vara 25 år eller yngre. Vi har också valt att lägga fram förslaget att denna princip är svårare att ändra än andra delar av stadgan just för att unga är i minoritet både i antal och i möjlighet att göra sin röst hörd.

- ”25 under 25” är ett sätt att beskriva ungas inflytande och makt i allmänförbundet. Detta innebär att det i beslutande organ är minst 25 procent under 25 år.
- Valberedningens instruktion beslutas om på extra kongresserna, förslaget finns i dokumentet *”Förslag arbetsordning valberedningen för allmänförbundet och verksamhetsförbundet”*
- I förbundsstyrelsen, valberedningen och i revisorskollegiet är minst 25 procent under 25 år (Observera att pga. lotteritillståndet krävs följande skrivning ”valbar till förbundsstyrelsen är den som är medlem enligt §2:1 samt är minst 18 år. Person yngre än 18 år kan väljas som adjungerad av riksmötet och denne träder sedan in som ordinarie ledamot den dag denne fyller 18 år.”)
- Utöver en arvoderad ordförande arvoderas minst en ung ledamot på heltid för att engagera sig i organisationens arbete - i synnerhet med att vara företrädare för nykterhetsrörelsens unga röst. Rollerna är i sig inte kopplade till ålder, ordföranden kan t.ex. vara yngre än den heltidsarvoderade unga ledamoten.
- Förbundsstyrelsen får i uppdrag att arbeta för att säkra ungas inflytande och makt även i lokala föreningar och distrikt när dessa utreds och förändras.
- På riksmötet ska minst 25 procent vara under 25 år av ombuden. Det innebär att varje regionmöte ska utse minst 25 procent ombud som är 25 år eller yngre. Om inte så sker så minskar regionens antal ombud. Läs mer om riksmötet och valen till ombud i dokumentet *”Idéskiss - Riksmöte”*.
- För att ett beslut ska gå igenom på riksmötet behöver det få bifall (ja) från minst 25 procent av ombuden under 25 år.
- Riksmötet har anpassad talartidsbegränsning. Medlemmar under 25 år med yttranderätt bör ha rätt till dubbelt så mycket talartid som medlemmar över 25 år.

-
- Ett förmöte för de unga ombuden (under 25 år) arrangeras. Förmötet tar ställning till alla riksmötets propositioner (förslag från styrelsen), dock ej redovisning av tidigare år (verksamhetsberättelse och årsredovisning) eller motioner.
 - Utfallet av mötet dokumenteras i ett enkelt protokoll.
 - Om förmötet avslår ett förslag med enkel majoritet återremitteras det till förbundsstyrelsen inför riksmötet som förväntas analysera avslaget utifrån förmötesdiskussionerna. Detta gäller också verksamhetsplan och rambudget (inklusive medlemsavgifter). Förbundsstyrelsen har möjligheten att revidera underlaget och skicka en reviderad handling till riksmötet.
 - Om förmötet avslår ett förslag med 90 procent av rösterna så tas förslaget inte upp på riksmötet. Ett sådant avslag kan inte användas för att fälla budget eller verksamhetsplan i sin helhet, däremot kan förmötet fälla förbundsstyrelsens ej stadgebunda propositioner enligt dagordningen (t.ex. strategi, idépolitiskt program, stadgeändringar, bildningsprogram, principer etc.) i sin helhet. Ett avslag med 90 procent innebär att frågan inte kan beslutas på riksmötet, däremot kan förbundsstyrelsen lyfta frågan till dialog och riksmötet kan göra medskick till fortsatt process.
 - Om förmötet ska kunna använda denna typ av avslagsbeslut krävs det att 75 procent av de valda unga ombuden närvarar på förmötet.
 - Skrivningen gäller på 10 ordinarie riksmöten med målet att kulturen ändras i så stor omfattning att den inte behövs. Det 11 ordinarie riksmötet prövar med kvalificerad majoritet ($\frac{3}{4}$) om förmötet fortsatt ska ha denna möjlighet.

5. Pengar

Det är tydligt att unga uttrycker ett behov av pengar för verksamhet för unga, på alla nivåer.

Projektet har också ett tydligt direktiv att så ska bli fallet i hela rörelsen:

”Skapa förutsättningar för en stark organisationsform som möjliggör mer verksamhet”.

- IOGT-NTO:s nuvarande Ungdomsstiftelses styrelse utses av förbundsstyrelsen i allmänförbundet. Ledamöterna ska alla vara under 25 år. Alla medlemmar är valbara och alla typer av föreningar kan nominera. Medel ska fördelas av unga till barn och unga.
- Externa medel för unga ska främst sökas av verksamhetsförbundet där alla föreningar för barn och unga uppmanas söka medlemskap.